

Pécsi Ítéltábla

Gf.IV.40.031/2024/5.szám

A felperes:

felperes (cím1)

A felperes képviselője:

Farkas és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Farkas Sándor ügyvéd, cím2)

Az alperes:

alperes (cím3)

Az alperes képviselője:

Lohn Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lohn Balázs ügyvéd, cím4)

A fellebbezést benyújtó fél:

alperes (18. sorszám alatt)

A per tárgya:

késedelmi kötbér megfizetése

Az elsőfokú bíróság:

Zalaegerszegi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

1.G.40.012/2024/16.szám

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 804.625 (nyolcszáznégyezer-hatszázhuszonöt) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak, az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára az esedékesség napjáig 2.500.000 (kettőmillió-ötszázezer) forint meg nem fizetett fellebbezési eljárási illetéket. Az esedékesség napja a jelen határozat meghozatalát követő 60. nap. Az illeték megfizetése során a közlemény rovatban a Pécsi Ítéltábla megnevezését, a jelen határozat ügyszámát, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát fel kell tüntetnie.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Felperes és alperes között közbeszerzési eljárás eredményeként 2021. február 19. napján kivitelezési szerződés jött létre "A F. örökség bemutatását és hálózatba kapcsolását célzó termék- és infrastruktúrafejlesztés I. ütem" elnevezésű projektre vonatkozóan, 431.883.980 forint + áfa átalánydíj mellett, a szerződés hatálybalépésétől számított 12 hónapos teljesítési határidővel, azzal, hogy az nem nyúlhat túl a 2021. december 31-i projekt-befejezési határidőn.
- [2] A szerződés 10.1. pontja a "Szerződési biztosítékok (szerződés megerősítése)" cím alatt azt tartalmazta, hogy a teljesítési határidő elmulasztása esetén, ha az olyan okból történik, amelyért a vállalkozó felelős, az alperes késedelmes naptári naponként a teljes nettó vállalkozói díj 0,5%-ának megfelelő késedelmi kötbért tartozik fizetni, a késedelmi kötbér napi tételeinek maximális összesített mértéke pedig 20 naptári nap lehet. A késedelmi kötbér maximális mértékének elérése esetén a megrendelő jogosult a szerződéstől egyoldalúan elállni, vagy a szerződést felmondani. Az esetleges késedelmi kötbér lejárt követelésnek minősül, amelyet a vállalkozó köteles az igénybejelentéstől számított tíz naptári napon belül átutalni a megrendelőnek.
- [3] A kivitelezési szerződést a felek két alkalommal módosították.
- [4] Az I. számú szerződésmódosításra 2022. január 4. napján került sor, a módosítás a vállalkozói díjat, teljesítési határidőt és a kötbérre vonatkozó rendelkezéseket érintette. A módosítás okaként a felek az alperes 2021. június 28. napján előterjesztett pótmunka igényét, a 2021. július 5-i – alapozás kitűzésével kapcsolatos –, és 2021. július 8-i – közmű kiváltások tervére vonatkozó –akadályközlését jelölték meg. A módosítás értelmében az átalányár 469.674.935 forint + áfa, a teljesítési határidő a módosító szerződés hatályba lépésétől számított 15 hónap, de nem nyúlhat túl a 2022. augusztus 31. projekt-befejezési határidőn. A módosítás 10.1. pontja szerint a nettó vállalkozói díj összegének emelkedése miatt a késedelmes naptári napokra eső kötbér maximális összege 2.348.375 forintra emelkedett.
- [5] Az alperes a módosított teljesítési határidő lejártát megelőzően az alábbi körülmények miatt tett akadályközlést:
- 2022. január 22. napján a csőszerelési és földmunkák végzését, betonszegélyek elhelyezését akadályozó, tartósan fagypont alatti hőmérséklet,
 - a 2022. március 1-jén az Ukrajnából megrendelt szegélykövek beszerzésének nehézsége az Ukrajnában kiszélesedő fegyveres konfliktus miatt,
 - 2022. június 30. napján a beépítendő térburkolókövek gyártójának váratlan gazdasági helyzete miatti szállítási késedelem,
 - 2022. július 29. napján amiatt, hogy a kiültetésre kerülő növények termelői, illetve szállítói tájékoztatása szerint a megrendelt növények leszállítása 2022. október 15. napjától várható, a növények elültetéséig pedig sem az automata öntözőrendszert, sem a fűvesítést nem tudja befejezni.
- [6] A teljesítési határidő lejártát követően, 2022. szeptember 23. napján ismét akadályt jelzett amiatt, hogy a terület vagyonkezelője a helységi gyógyfürdő és Sz. Reumakórház 2022. szeptember 22. napján kelt levelében megfogalmazott szervezési korlátok – a tófürdő látogatói részére a zavartalan látogatás körülményeit biztosítani szükséges – a burkolatépítési munkákat akadályozzák.

- [7] A felperes műszaki tanácsadója a 2022. december 12-én kelt összefoglalójában az akadályközléseket megalapozottnak találta, és úgy foglalt állást, hogy a munkavégzést gátló körülményeket a kivitelező olyan, a befolyásolási körén kívül eső külső körülményekkel támasztotta alá, amelyek sem a kivitelező, sem a megrendelő számára nem voltak előre láthatók (például a 2022. évi különösen aszályos időjárás), erre tekintettel javasolta a szerződés határidejének 2023. április 15-re történő módosítását. Ugyanezt a javaslatot fogalmazta meg az alperes műszaki ellenőre is a 2022. december 13-i állásfoglalásában.
- [8] A felek 2023. március 27. napján az alperes által bejelentett és a felperes által elfogadott akadályközlésekre és az alperes részéről aktualizált műszaki ütemtervre hivatkozással a teljesítési határidőt 2023. április 15. napjára módosították.
- [9] Az alperes 2023. január 23-án közölte a felperessel, hogy a megrendelt utcabútorokat a beszállító már nem gyártja. Az alperes által felajánlott hasonló utcabútorok (ülőpadok és hulladékgyűjtők) egyenértékűségi vizsgálatát a felperes 2023. március 23-án elutasította arra hivatkozással, hogy egyrészt az egyenértékűségi vizsgálat nem felel meg a kivitelezési szerződés előírásainak, másrészt az egyenértékűség elfogadását az alperes utcabútorok beszerzése iránti késői intézkedése és a teljesítési véghatáridő közelsége nem teszi lehetővé. A felperes érdeklődésére a szállító 2023. március 24-én azt közölte, hogy a tervekben szereplő utcabútorok közül a padok náluk sorozatgyártásban továbbra is elérhetők, a szállítási határidejük 10-11 hét, továbbá a régi típusú hulladékgyűjtőket is le tudják gyártani, de esetükben árat és szállítási határidőt kell bekérniük a gyártótól. A felperes végül, 2023. április 3-án elfogadta az alperes által felajánlott, más gyártótól származó padok és utcai hulladékgyűjtők egyenértékűségét, és a szerződés teljesítése keretében később azoknak az elhelyezése megtörtént.
- [10] Az alperes 2023. augusztus 22. napján történt készre jelentése alapján a műszaki átadás-átvételi eljárás 2023. szeptember 13. napján kezdődött és 2023. szeptember 28. napján zárult le.
- [11] Felperes 2023. szeptember 28. napján – 166 nap késedelemre hivatkozással – a maximális kötbér, 46.967.500 forint megfizetésére hívta fel az alperest.
- [12] Felperes keresetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. V. törvény (Ptk.) 6:186. § (1) bekezdése alapján 46.967.500 forint késedelmi kötbér és ennek 2023. október 8. napjától számított késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [13] Az alperes elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan a kötbér 25% mértékre, 11.741.875 forintra történő mérséklését kérte.
- [14] Hivatkozott arra, hogy nem állapítható meg részéről teljesítési késedelem, a késedelmet a felperes közbenso szerződésszegése, jogosulti késedelme kizárja, mivel a felperes az akadályközléseket késedelmesen, a teljesítési határidő lejártát követően vizsgálta meg, nem tett eleget együttműködési, tájékoztatási kötelezettségének, nem megfelelő, nem teljesíthető határidőt határozott meg, elzárkózott a módosított határidő ismételt módosításától, ami joggal való visszaélés. Utalt arra, hogy a felperes késedelme miatt bizonytalanságban, saját kockázatára végezte a munkát, hogy kényszerhelyzetben volt a 2. számú szerződésmódosítás aláírásakor.
- [15] Hivatkozott a szerződésmódosítást megelőző akadályközlésekre, e körben arra is, hogy a növényzet beszerzésének akadályozottsága miatt a füvesítésre 2023. júniusában, a cserjék beépítésére 2023. június 30. és 2023. július 6. napja között került sor, az utcabútorok telepítése 2023. június 26. napján kezdődött meg, a bazaltkőszegélyeket 2022. november 8. napján tudta elkezdni telepíteni, a térkövek lerakása pedig 2023. március 22. napján kezdődhetett meg. Az utcabútorokkal kapcsolatban utalt arra, hogy a késedelem okáról a felperes tudomással bírt, de ez nem került bele a 2. számú módosításba, álláspontja szerint

nem volt elvárható, hogy a teljesítés korábbi időszakában megrendelje az utcabútorokat, a felperes késedelmesen vizsgálta más helyettesítő termék egyenértékűségét. Hivatkozott a rendkívül csapadékos időjárásra is, arra, hogy 2022. január 4. napja és 2023. április 15 napja között eltelt 229 napból 96 napon esett az eső, 2023. április 15 és július 25. közötti időszakban pedig 102 napból 42 napon volt csapadék.

- [16] Álláspontja szerint az általa hivatkozott körülmények a késedelmét kimentik, azok az ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötéskor előre nem látható körülmények voltak.
- [17] A bírói gyakorlatra utalással hivatkozott arra, hogy a kötbér mérséklése körében figyelembe kell venni a szolgáltatás értékét, a szerződésszegés súlyát, az okozott érdeksérelmet, a bekövetkezett kárt, a kötbérfizetés kötelezettre gyakorolt hatását, e körben pedig kérte figyelembe venni, hogy a felperesnek külön bizonyítás nélkül is megállapíthatóan kára nem merült fel, erre nem is hivatkozott, a teljesítés elmaradásának a felperes vagyoni helyzetére semmilyen hatása nem volt, ezzel szemben a kötbér megfizetése az ő, mint kisvállalkozó működési nehézségét eredményezné, hogy a mindössze 4,5 hónap „vélt késedelem” nem az ő érdekkörében merült fel, és a módosított teljesítési határidőben a teljesítésre reális esélye sem volt. Álláspontja szerint a kikötött kötbér az eset összes körülményéhez képest eltúlzott, az a tény pedig, hogy a felek a szerződést nyílt közbeszerzési eljárás eredményeként kötötték meg, nem zárja ki a kötbér mérséklését.
- [18] Magánszakértői vélemény benyújtásának engedélyezését kérte annak a ténynek a bizonyítására, hogy az akadályközlések szabályszerűek és indokoltak voltak, továbbá arra, hogy a kedvezőtlen időjárási viszonyok a talajszerkezetre is tekintettel hátráltatták a kivitelezést.
- [19] A felperes a kötbér mérséklését ellenezte, hivatkozott a kötbér limitált összegű kikötésére, arra, hogy a valós késedelem nem 20 nap, hanem ennek nyolcszorosa volt, hogy a kötbér mérséklése a versenytársakat sértene, hogy a kötbér mértéke, amely nem haladja meg a teljes vállalkozói díj 10%-át, nem eltúlzott. Álláspontja szerint a szerződésszegés súlyos volt, érdeksérelme pedig jelentős, mert a turisztikai szezonban, a kiemelt turisztikai helyszínen, a helységi-tó környékén zajló munkák hatással voltak a turizmusra, a helyi lakosságra és gyógyfürdőkórházra is.
- [20] Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 46.967.500 forintot, ennek 2023. október 10. napjától számított késedelmi kamatát, ezt meghaladóan – a késedelmi kamat tekintetében – a keresetet elutasította.
- [21] Rögzítette, hogy a felek közös megegyezéssel módosították a teljesítési határidőt, és bár az alperes hivatkozott arra, hogy kényszerhelyzetben volt, nem terjesztett elő a szerződésmódosítás érvénytelenségére vonatkozó anyagi jogi kifogást, ezért a szerződésmódosítást érvényesnek kellett tekinteni.
- [22] Abból indult ki, hogy az alperes a módosított teljesítési határidőt követően teljesített, késedelme beállt, ez a tény pedig kötbérfizetési kötelezettségét – eredményes kimentés hiányában – megalapozza. Az alperes hivatkozását a felperes közbenső szerződésszegése, jogosulti késedelme – akadályközlések késedelmes kivizsgálása, felettes szervhez való késedelmes felterjesztése – miatti késedelembe esés hiányára alaptalannak találta, utalt arra, hogy mindezek a szerződésmódosítást megelőzően történtek, de az alperesnek az önkormányzattal való szerződéskötés miatt számolnia is kellett a projektfelügyeleti szerv hozzájárulásnak szükségessége miatt a szerződés módosításához szükséges idő megnövekedésével.
- [23] Az alperes által a kimentés körében felhozott körülményekkel kapcsolatban kifejtette, hogy az alperes nem hivatkozhat sikeresen olyan akadályokra, amelyek a szerződésmódosítás előtt merültek fel, de azokra tekintettel a teljesítési határidő meghosszabbítását nem

kezdeményezte, és azokra a körülményekre sem, amelyekre tekintettel a szerződés módosítására sor került. E körbe tartozónak értékelte a 2. számú szerződésmódosítást megelőző akadályközlésekben jelzett körülményeket, az utcabútorokkal kapcsolatban jelzetteket, a 2. számú szerződésmódosítást megelőző időjárást és az akadályközlések késedelmes elbírálását is. Utalt arra, hogy a 2023. április 15. utáni csapadékos időjárásnak a késedelem kimentése szempontjából nincs jelentősége, mert az már a késedelem időtartama alatt történt.

- [24] Az utcabútorok beszerzési nehézségével kapcsolatos hivatkozással összefüggésben kifejtette, hogy a vállalkozó köteles a munkát szerződésszerű teljesítést lehetővé tevő módon megszervezni, az alperesnek a teljesítés ütemezéséhez igazodóan kellett volna időben megrendelni az utcabútorokat, hogy határidőben teljesítsen, a teljesítés megfelelő ütemezése, a munka megszervezése pedig az alperes ellenőrzési körébe tartozott. Utalt arra is, hogy a késedelmet nem pusztán az utcabútorok késői beszerzése okozta, hanem az egyéb (burkolási, növénytelepítési) munkák teljesítése is elhúzódott.
- [25] Alaptalannak találta az alperes kötbér mérséklésére irányuló kérelmét is. E körben kifejtette, hogy alapvetően csak az eltúlzott mértékű kötbér mérséklésére van lehetőség, a nettó vállalkozói díj késedelmes naptári napokra eső 0.5%-ában kikötött, 20 naptári nap összegben maximált, összességében a vállalkozói díj 10%-át kitevő kötbér nem eltúlzott, ezért annak mérséklésére – utalva arra is, hogy közbeszerzési eljárás eredményeként létrejött szerződés esetén figyelemmel kell lenni arra, hogy a pályázaton más kivitelezők esetleg éppen a fenyegetően magas kötbérteher miatt nem indultak, ezért az esélyegyenlőség elvét sértené, ha a bíróság a többi pályázóval szemben méltánytalan előnyhöz juttatná a szerződő kivitelezőt azáltal, hogy a kötbér mértékét jelentősen mérsékli – nem látott lehetőséget, az alperes által hivatkozott körülményeket ezért nem is vizsgálta érdemben.
- [26] Az alperes bizonyítási indítványának elutasítását azzal indokolta, hogy a magánszakértői bizonyítás a megjelölt tényekre – az akadályközlések szabályszerűsége, a kedvezőtlen időjárás – szükségtelen volt.
- [27] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és a késedelmi kötbér 25% mértékre mérséklését kérte.
- [28] Eljárási szabálysértésként hivatkozott a Pp. 349. §-a, 346. §-a, 275. § (1), (2) bekezdése, 176. § (2) bekezdés e) pontja és a 300. § (1) bekezdése megsértésére. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget, nem indokolta meg, hogy milyen okból utasította el az alperes bizonyítási indítványait, nem azonosítható, hogy mely tények fennállásának megállapításához pontosan melyeket vett figyelembe, melyeket nem és miért, nem indokolta meg, milyen alapon nem tartotta eltúlzottnak a késedelmi kötbér mértékét. Hangsúlyozta, hogy a felperes bizonyítási indítványait nem a Pp. rendelkezései szerint terjesztette elő, nem jelölte meg a bizonyítani kívánt tényeket, ezért eredménytelen hiánypótlásra felhívást követően a keresetlevél visszautasításának lett volna helye. Sérelmezte a magánszakértőre vonatkozó bizonyítási indítvány elutasítását hivatkozással arra, hogy a kivitelezés helyszínének talajösszetétele – agyagos talaj – és az átlagon felüli csapadék a teljesítésben akadályozta, ez pedig szakkérdés.
- [29] Az anyagi jogi felülbírálat körében, az ítélet megváltoztatására irányuló kérelme alapjaként a Ptk. 6:142. § megsértésére hivatkozott. Álláspontja szerint a késedelmet kimentette. Hivatkozott arra, hogy az akadályközlések, szerződésmódosítások során a felperes a Ptk. 6:62. § szerinti együttműködési kötelezettségét megszegte, joggal való visszaélést valósított meg. Hangsúlyozta, hogy kényszerhelyzetben volt, ki volt szolgáltatva a teljesítés és a

szerződés meghosszabbítása során. Utalt arra, hogy az utcabútor tekintetében is a felperes felróható késedelme áll fenn, két nappal a teljesítési határidő előtt fogadta el a helyettesítő terméket, az alperes ezért nem tudott határidőben teljesíteni és nem volt elvárható – az utcabútor mennyisége, súlya alapján –, hogy azt korábban beszerezze.

- [30] Hivatkozott arra, hogy a kötbér eltűzött, mivel a felperesnek nem származott kára a késedelmes teljesítésből, a szerződésszegés nem volt súlyos, hogy számára eltűzött anyagi megterhelést jelent a kötbér, és azt, hogy a felperes vagyoni helyzetére a teljesítés elmaradása semmilyen hatással nem volt és nem lesz, mivel a szerződés alapján megvalósítandó munka egy utófinanszírozott projekt, vagyis a felperesnek semmit nem kellett megelőlegeznie.
- [31] Felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.
- [32] A fellebbezés alaptalan.
- [33] Az elsőfokú bíróság ítélete helyes, nem sérti az alperes által megjelölt jogszabályi rendelkezéseket, ezért azt a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján – a Pp. 386. § (4) bekezdésére tekintettel, helyes indokaira utalással – helybenhagyta.
- [34] A fellebbezéssel összefüggésben a másodfokú bíróság az alábbiakra utal:
- [35] A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdése értelmében a – (2) és (4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a Pp. 371. § (1) bekezdés a)-d) pontjában megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak. A Pp. 371. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a fellebbezésben fel kell tüntetni határozott kérelmet arra, hogy az elsőfokú ítélet kifogásolt rendelkezését, vagy részét a másodfokú bíróság mennyiben és milyen okból változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül, a d) pont szerint pedig meg kell jelölni azt az anyagi, illetve eljárási jogszabálysértést, amelyre a fellebbező a fellebbezését alapítja, kivéve, ha a felülbírálati jogkör gyakorlásának nem feltétele a jogszabálysértés. A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az alperes által megjelölt körben gyakorolta, az ebben a körben megjelölt jogszabálysértéseket, és a jogszabálysértés alperes által megjelölt indokait vizsgálta.
- [36] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen és harmadlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Amennyiben a fellebbezés alapján az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül kell helyezni, az ítélet anyagi jogi felülbírálatára nem kerülhet sor, ezért – függetlenül az alperes által megjelölt elbírálási sorrendtől – elsődlegesen a hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezési kérelmet kellett vizsgálnia a másodfokú bíróságnak a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkör gyakorlása körében. Ennek során a másodfokú bíróság a fellebbezésben megjelölt jogszabálysértéseket vizsgálhatta, arról kellett döntenie, hogy az alperes által megjelölt eljárási jogszabálysértések miatt a Pp. 380. § c) pontja vagy a Pp. 381. §-a alapján kötelező, illetve szükséges-e az ítélet hatályon kívül helyezése.
- [37] Az alperes által megjelölt eljárási szabályok közül a Pp.349. § megsértése fel sem merülhet, mivel az a polgári perben hozott végzések tartalmáról rendelkezik.
- [38] Nem ad alapot az ítélet hatályon kívül helyezésére az indokolási kötelezettség, a Pp. 346. § megsértésére hivatkozás sem. A Pp. 380. § c) pontja a másodfokú bíróság által mérlegelhető hatályon kívül helyezési oknak minősülő lényeges eljárási szabálytalanságok köréből külön tényállássá emeli át a kötelező hatályon kívül helyezési okok körébe azt az esetet, amikor az elsőfokú ítélet olyan tartalmi hiányosságban szenved, ami a másodfokú eljárásban nem orvosolható. A másodfokú bíróság erre tekintettel csak akkor helyezheti hatályon kívül az elsőfokú bíróság ítéletét, ha az ítélet a törvényben előírt kötelező tartalmi elemek közül egyáltalán nem tartalmazza a rendelkező részt vagy az indokolást, és értelemszerűen nem

állnak fenn az ítélet kiegészítésének feltételei sem, erre utal a szövegben a „nem orvosolható” fordulat. E tartalmi fogyatékoság következménye a másodfokú eljárás tárgyának – a bíróság döntésének vagy jogi álláspontjának – a hiánya, ami a fellebbezés érdemi elintézésének akadálya. A törvényhely indokolása szerint a hiányosság – a törvényben előírt kötelező tartalmi elemekre utalás folytán – a Pp. 346. §-ban felsorolt tartalmi elem hiányát jelenti, amely azonban csak akkor ad alapot az ítélet hatályon kívül helyezésére, ha nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság a döntését mire alapította.

- [39] Az elsőfokú bíróság ítéleti döntését megindokolta, az indokolás tartalmazza a döntés alapjául szolgáló tényállást, az alkalmazott jogszabályokat és a döntés jogi érveit, amelyek alapján egyértelműen megállapítható – a fentebb rögzítettek szerint –, hogy az elsőfokú bíróság a döntését arra alapította, hogy az alperes késelembbe esett, késelelmét nem mentette ki, ezért kötbérfelelőssége fennáll, az ítélet hatályon kívül helyezésének ezért a Pp. 380. § c) pontja alapján nem volt helye. Az ítéleti indokolás esetleges részbeni hiányossága hatályon kívül helyezésre alapot nem ad alapot, mert az az anyagi felülbíralat során, a Pp. 369. § (3) bekezdése szerinti felülbíralati jogkör gyakorlásával a másodfokú eljárásban pótolható.
- [40] Alapítalanul hivatkozott az alperes eljárási szabálysértésként a magánszakértői bizonyítás mellőzésére is. Az elsőfokú bíróság az alperes által indítványozott bizonyítást azért mellőzte, mert azt a jogvita elbírálása körében szükségtelennek találta, mégpedig azért, mert a késelelem és a kimentés körében elfoglalt jogi álláspontja szempontjából azokat a tényeket, amelyekre vonatkozóan alperes a szakértői bizonyítást indítványozta, nem találta relevánsnak. A szükségtelennek tartott bizonyítás mellőzésével az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértést nem követett el, így az ítélet hatályon kívül helyezésének lehetősége – eljárási szabálysértés hiányában – fel sem merülhetett (BDT2023.4671.). Azt a kérdést, hogy a bizonyítás szükséges volt-e vagy sem, az ítélet anyagi jogi felülbíralata során döntheti el a másodfokú bíróság.
- [41] Alapítalanul hivatkozott az alperes hatályon kívül helyezési okként a Pp. 176. § (2) bekezdés e) pontjának megsértésére is. A keresetlevél kötelező tartalmi elemeinek hiánya miatt a keresetlevéllel kapcsolatos hiánypótlás elmulasztása az eljárás későbbi szakaszában már nem vehető figyelembe, az a Pp. 240. § (1) bekezdés a) pontjából következően az eljárás megszüntetésére nem ad alapot. Ha az elsőfokú bíróság hiányos keresetlevelet fogad be, a hiányosságok pótlásáról anyagi pervezetés körében kell gondoskodnia a Pp. 237. § (1) bekezdése alapján, a hiányosság jogkövetkezményeit a kereset közlését követően levonni nem lehet, a keresetlevél esetleges hiányossága az ítélet hatályon kívül helyezésére és az eljárás megismétlésére nem ad alapot, ezért a másodfokú bíróság nem vizsgálta az alperes ezzel kapcsolatos kifogásait.
- [42] Az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben felülbíralva is alaptalannak találta a másodfokú bíróság az alperes fellebbezését, az elsőfokú bíróság nem sértette meg a fellebbezésben hivatkozott Ptk. 6:142. §-át azzal, hogy az alperest késelelmi kötbér megfizetésére kötelezte.
- [43] Az érdemi felülbíralat körében a másodfokú bíróság alperes fellebbezési hivatkozására tekintettel vizsgálta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást és helyesnek találta. Az alperes hivatkozott arra, hogy a megállapított tényállás hiányos, nem jelölt azonban meg olyan további tény, melyet a per érdemi eldöntése során figyelembe kellett volna venni, arra pedig iratellenesen hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság tényként fogadta el, hogy munkaszervezési problémák okozták a késelelmét, ilyen tény ugyanis az elsőfokú bíróság nem állapított meg, ezt csupán a felperes hivatkozásaként rögzítette.
- [44] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás az érdemi döntés meghozatalához – az alperesi védekezés megalapozottságának eldöntéséhez – elégséges volt, annak kiegészítésére nem volt szükség, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a megállapított tényállás alapján bírálta felül.

- [45] Az alperes jogszabálysértésként a kártérítési felelősség alóli kimentés szabályának megsértésére utalt, az elsőfokú bíróság azonban alperest nem kártérítés, hanem kötbér megfizetésére kötelezte, az alperes e jogszabálysértésre hivatkozása ezért csak úgy értelmezhető, hogy ezzel a kötbérfelelősség alóli kimentés körében kívánta az elsőfokú bíróság ítéletének jogszabálysértő voltát alátámasztani, tekintettel arra, hogy a kötelezett a kötbérfelelősség alól akkor mentesülhet a Ptk. 6:186. §-a szerint, ha a szerződésszegését kimenti.
- [46] A Ptk. 6:142. §-a értelmében, aki a szerződés megszegésével a másik félnek kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa.
- [47] A Ptk. a szerződésszegéssel okozott károkozásért való felelősséget elszakította a felróhatósági elvtől, és a kimentéshez három feltétel együttes, konjunktív létét kívánja meg: a károkozó körülmény a szerződésszegő fél ellenőrzési körén kívül merüljön föl, az a szerződéskötés időpontjában ne legyen előrelátható, de emellett is csak akkor mentesülhet a szerződésszegő fél a felelősség alól, ha nem volt tőle elvárható, hogy a károkozó körülményt elkerülje, vagy a kárt elhárítsa.
- [48] Az elsőfokú bíróság az alperes kimentését – utalással a BH2006.50. számú döntésben foglaltakra – egyrészt azért nem fogadta el, mert az volt az álláspontja, hogy az alperes nem hivatkozhat olyan körülményekre, amelyek a teljesítési határidő módosítása előtt ismertek voltak, az általa hivatkozott körülmények pedig ebbe a körbe tartoznak. Az elsőfokú bíróság által is hivatkozott bírói gyakorlat (BH2006.50.) az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) alkalmazása körében alakult ki, de helyesen látta az elsőfokú bíróság, hogy az a Ptk. alkalmazása során is irányadó abban az értelemben, hogy ha a szerződésszegés a szerződésmódosítással érintett teljesítési határidő elmulasztásában áll, nem tekinthető előre nem látható körülménynek az olyan akadály, amely a szerződésmódosítás időpontjában ismert volt, de amiatt a kötelezett nem kérte a szerződés módosítását, vagy az olyan akadály, amit a szerződésmódosítás során figyelembe vettek. Szerződésmódosítás esetén tehát a szerződésmódosítás időpontjának van jelentősége, és a módosítással érintett szerződési tartalom – teljesítési határidő – megszegése esetén a mentesülés feltétele, hogy a szerződésszegéshez vezető körülmény a szerződésmódosítás időpontjában előre nem látható legyen. Ez a feltétel azonban – az elsőfokú bíróság helyes okfejtése szerint – a perbeli esetben nem áll fenn. Utal még e körben arra a másodfokú bíróság, hogy az alperes a módosított teljesítési határidővel már 2022. decemberében számolhatott, azt maga is teljesíthetőnek tartotta még 2023. február 24-én is (77. számú kooperációs jegyzőkönyv, keresetlevél melléklete), és semmiféle további, még nem közölt akadályt – így extrém csapadékos időjárás miatti akadályoztatást – nem jelzett sem ekkor, sem a 2023. március 7-i kooperációs értekezleten (78. számú kooperációs jegyzőkönyv, keresetlevél melléklete).
- [49] A teljesítési határidő lejárt utáni akadályokra történő hivatkozást sem adhat alapot – az elsőfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint – a mentesülésre. Az alperesi fellebbezésében jogszabálysértést az elsőfokú bíróságnak azzal a jogi álláspontjával kapcsolatban, hogy a késelemben esés 2023. április 15. határidő lejártával megtörtént, nem jelölt meg, tényyszerűen sem arra hivatkozott, hogy nem esett késelemben, hanem arra, hogy késedelmét kimentette, ezért az ítélet felülbírálata során abból kellett kiindulni, hogy az alperes a teljesítési határidő elmulasztásának időpontjában késelemben esett, a szerződésszegése megvalósult, kimentésnek pedig a szerződésszegéshez vezető körülményekre vonatkozóan van helye, a szerződésszegést követően történt események a kimentés szempontjából nem értelmezhetők.
- [50] Azt is helyesen látta az elsőfokú bíróság, hogy az alperes a kimentési okként nem hivatkozhat a teljesítéshez szükséges anyagok – így az utcabútorok – szerződésben általa vállalt

beszerzésének nehézségére sem, mert ez az ellenőrzési körébe tartozó körülmény volt, ezért a kimentési feltételek konjunktív volta folytán azt már nem is kell, és nem is lehet vizsgálni, hogy egyébként elvárható volt-e részéről az akadály elhárítása. Így annak a körülménynek sincs jelentősége, hogy a felperes az utcabútorok egyenértékűségét mikor fogadta el, az alperesnek ugyanis nem volt olyan kötelezettsége, hogy a szerződéstől eltérő teljesítést fogadjon el, mert az eredeti szerződési tartalom nem lehetetlenült, az eredetileg tervezett utcabútorok a szállító közlése szerint elérhetőek voltak.

- [51] Azoknak a fellebbezésbéli hivatkozásoknak, hogy a felperes a szerződésmódosítások során milyen módon járt el, a kimentés szempontjából nincs relevanciája, a szerződésmódosítások körülményeinek ugyanis magára a teljesítésre, arra, hogy az alperes határidőben tudott-e teljesíteni nem volt hatása, ezért e hivatkozásokat (fellebbezés 2.3.1.) a másodfokú bíróság nem is vizsgálta.
- [52] A fentiek okán az alperes kötbérfelelőssége szempontjából annak a ténynek, hogy az esős idő a talajszerkezetre is tekintettel általánosságban hátráltatta-e a kivitelezést nem volt jelentősége, helyesen mellőzte ezért erre vonatkozóan az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítást, és szükségtelen volt a szakértői bizonyítás arra vonatkozóan is, hogy az akadályközlések szabályszerűek és indokoltak voltak-e, hozzátéve, hogy ez egyébként sem szakértői kompetenciába tartozó kérdés. Az érdemi döntés szempontjából az akadályközlések tényének és időpontjának volt csupán jelentősége, de ennek megállapításához pedig nem volt szükség szakértői bizonyításra.
- [53] A kötbér mérséklése iránti alperesi kérelem alaptalansága körében kifejtett ítéleti indokokkal a másodfokú bíróság mindenben egyetért, azt megismételni nem kívánja.
- [54] Az alperes fellebbezése sikertelen volt, ezért a Pp. 83. § (1) és (5) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban felmerült költsége a terhén marad, és a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes másodfokú eljárásban – a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontjai és (5) bekezdése alapján – felszámított ügyvédi munkadíja megfizetésére.
- [55] Az alperes fellebbezési illetékre kiterjedő részleges költségfeljegyzési joga folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illeték 2.500.000 forint volt, melynek megfizetésére a Pp. 101. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles. A másodfokú bíróság a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező alperest, hogy a meg nem fizetett fellebbezési eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 78. § (4) bekezdése szerint fizesse meg, egyúttal a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján tájékoztatta az alperest az esedékesség időpontjáról – amely a határozat jogerőre emelkedésének időpontjától számított 60. nap, a másodfokú határozat jogerőre emelkedésének időpontja pedig azonos a másodfokú határozat keltével –, valamint a fizetés során a közlemény rovatban feltüntetendő adatokról. Tájékoztatja az alperest arról is, hogy ha az illetékfizetési kötelezettségnek határidőben nem tesz eleget, az illeték behajtására és megfizetésére az illetékekről szóló törvény rendelkezéseit és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

Dr. Kovács Ildikó s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyöngyösiné dr. Antók Éva s.k. előadó bíró, Dr. Berki Csilla s.k. bíró